

Czinki Ferenc

A LÓVERSENY

Részlet *A pozsonyi metró című tárcasorozatból*

Van egy szék és egy asztal a pozsonyligetfalui lóversenypálya főbejáratánál, a zöld konténerek mellett. Az asztalon nagyalakú, vastag, kockás fűzet. Az asztal fölött szürke bádogtető. Negyven éve teszik ki ide minden reggel és viszik be sötétedéskor, zárás után. Ha nincs futam, akkor is. Ma nincs futam. Egyedül botorkálok végig a gerendákból ácsolt büfék között, az alacsony lelátók alatt. Kikönyökölök a pálya drótkerítésére. A jókora zöld táblán, krétával felírva, az előző vasárnapi futamok befutói. Hasznos statisztika lenne a következő alkalomra. Ha értenék belőle bármit. Ha mutatkozna következő alkalom. A tábla mellett apró színpad, kisiskolás néptáncsoportok fellépőhelye a vasárnapi családi délutánokon, a futamok szüneteiben. A bádogasztalokon kiloccsant sörök, zsömlébe töltött hagymás húsok zsírfoltjai száradnak a tavaszi délelőttben. A történetet a pályaszéli ivóban szedem föl. Nincs sok köze az eddigiekhez, de azért lelkiismeretesen lejegyzem. Párhuzamos események. Azon a május elsején más is történik, nem csak adatközlőm megmagyarázhatatlan esete a Lipa kocsma közelében. Ugyanaznap délelőtt, a negyedik galoppfutam hajrájában ugyanis valóságos csoda esik meg a ligetfalui lóversenypályán. Akkorra már szó szerint tombol a tavasz. A reggeli, békés időjárás haragossá, szelessé, teljesen kiszámíthatatlanná válik. Csattognak a kifeszített sátoztetők, lengnek a jókora nyárfák a pálya szélén, mintha éppen ketté akarnának törni. És a látóhatár is jócskán lecsökken. A nyárfák szürkésfehér, vattaszerű termése valósággal elárasztja a pályát, a pálya környékét, egész Ligetfalut. Nincs menekvés. Mindent elfed, kavargó a szélben a vatta. A teraszokon sörálatéteket szorítanak a korsók tetejére, a büfések becsukják ablakaikat, a gyerekeket fedett helyre viszik, a néptáncelőadást le akarják fűjni. Egyedül a zsokek készülődnek a negyedik futamhoz rendületlenül, felsorakoznak a startvonalhoz, lovaik hátáról söprik le a sűrű vattaréteget. Az állatok nyugtalanok, prüszkölve toporognak a fűben. Vészjósló május elseje. A szél úgy süvít, hogy a zúgás végül egyetlen magas, sípoló hanggá áll össze, míg aztán az is megszűnik. Légnymósos délelőtt, szürkésfehér hályog a városban. Hogy valami történni fog, kétségtelen. Valami szétfeszíti ezt a hetvenes évek eleji május elsejét. Közben még egy korszó Topvart rendelék, mellé borókapálinkát töltenek, noha nem emlékszem rá, hogy kértem volna. A kocsma fapadlója frissen felmosva, csillog a nedvesség a kopott lakk fölött. Fekete foltok barázdálják a fát, örökkévaló szeszfoltok. Nem kérdezek, ma nem. Az a néhány délelőtti törzsvendég magától araszol egyre közelebb a pulthoz, zsebeikbe bevarrva az emlékezés darabkái, egyszerre tör elő minden, egymás szavába vágnak. Nem mindegyiküket értem pontosan. Nincs közös megegyezés a futam időpontjáról, sem a zsokek nevééről, de arról sem, hogy melyikük tartózkodott ott valóban a pálya szélén a vattaviharban, hogy aztán hitelesen elmesélhesse a történeteket

negyven évvel később egy szűkszavú magyar idegennek. Látszólag nincs itt megegyezés semmiben, de a befutóra, vagyis ami ahelyett történt a futam végén, mindenki emlékszik, halálpontosan. Egyet villan fölöttünk a mélysárga villanykörte, a hűtő motorja beindul, és egy üres busz húz el az épület mellett, mielőtt végképp beleveszünk az anekdoták sötétjébe. Dolgozik itt akkoriban, negyven évvel ezelőtt, egy nyugdíjas pályagondnok, vagyis nem dolgozik, csak bejár. Minden reggel kiül a bejárathoz kockás füzetével és kék töltőtollával, favonalzójával sorokba rendezi az aznapi futamokat. Ha szünnap van, tanulmányozza a korábbi heteket, éveket. Évtizedeket. Ami ezen a pályán megtörtént, annak nyoma van a füzetben. A férfi aggastyán, a kora meghatározhatatlan, már nincs senki a pálya körül, aki emlékezne arra az időre, amikor még valóban dolgozott. A füzet első lapjai olyan időkbe nyúlnak vissza, amikor talán még nem is élhetett. Azon a napon, a negyedik futam elrajtolásakor a lelátó alján, a drótkerítés mellett áll. A biztos befutó megnyugtató tudatában. Kezében átnedvesedett papírfecni. Innentől pedig csak képek vannak meg: egy férfi az egyik vasasztalnál húsos, vastag alkarjára könyököl, az óráján megcsillan a fény; a gyermeknéptánckör műsora félbeszakad a dobogókból összerakott színpadon; a befutónál áthajol egy öltönyös férfi a korláton, a stopperét lóbálja; valahol exponálnak, hallatszik a kattanás, és mintha látszana a villanás is, de közben szürkül, fehéredik a látóhatár, és szűkül, sűrűsödik minden hang is. Elviselhetetlenül süvít a szél. A pályagondnok nem is tudja, hogy vajon a bódultságtól vagy a félelemtől kezd-e el remegni. Elindul a futam: tompa sípszó, még tompább patkódobogás, egybefüggő moraj a lelátókon, mint egy gyártósoron. A gondnok suhanó ballonkabátja, amint a befutó felé rohan. Egy lány alakja a büfé púposodó, csattogó ponyvája alatt. Nem hallani a hangját. És arról, ami ezután következett, még évekig nem beszéltek az emberek, mert nem beszélhettek. És ma már leginkább azért nem beszélnek, mert senki nem hinné el nekik. Pedig ha mesélnének, ahogy most, a bőbeszédűvé lett törzsvendégek, akkor minden bizonnyal olyanokat mondanának, hogy abban a pillanatban, amikor a nyárfaszöszöktől hirtelen fehér lett minden és semmi, de semmi nem látszott már, de még a lovak prűszkölése is abbamaradt, nos akkor mintha megnyílt volna a föld. Vagy az ég. És ha a föld nyílt meg, akkor minden bizonnyal a lovak, a zsokék, a teljes mezőny egy alagúton át egészen az Úttörőpalotáig, de még az is lehet, hogy egészen Moszkváig futottak, de akárhogy is, soha többé nem látta őket senki. Vagy ha esetleg az ég nyílt volna meg fölöttük, és ezt a lehetőséget se vessük el teljesen, akkor amíg a nagy fehérségben nem lehetett látni semmit, talán éppen a Jóisten nyúlt le értük, hogy aztán valahol Amerikában, a Colorado-völgyben ejtse le őket, ahol azóta is vidáman csurgatják a francia pezsgőt a zsokék, de nemcsak egymás szájába, hanem még a lovak pofájába is. De ahogy a lovakat és a zsokékat nem látta senki, úgy erről az esetről sem beszéltek soha többé. Csak nyugdíjas pályagondnokunk tartotta magát jó darabig a sztorik valamelyikéhez, attól függően, éppen kivel beszélt; meg ahhoz, hogy amikor odaért a pálya széléhez, a nagy fehérségben, miközben legalább két korszónyi sörnek megfelelő szösz nyelt le teljesen érthető izgalomban, még látta a befutót, a befutóját, Kolorádóbogár, Vöröspezsgő, Utolsóvacsora, a három lova nedves, még éppen feketedő orrát, amint eltűnnek a pozsonyi lóversenypálya alatt megnyíló végtelen sötétben.